ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 2-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN
3093-9089

Buxoro - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 2-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:
Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li
Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O’zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O’quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo`yicha birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o’g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Mas’ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasi o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.
Farg'ona davlat universiteti, Sport faoliyati fakulteti, Adaptiv jismoniy tarbiya va sport nazariyasi kafedrasi o'qituvchisi

PARA SPORTCHILARNI QO'LLAB QUVVATLASHNING IJTIMOIY PSIXOLOGIK DETERMINATLARI (O'SMIR YOSHIDAGI PARASPORTCHILAR MISOLIDA).

***Anotatsiya**: Maqola o'smir yoshidagi parasportchilarni qo'llab-quvvatlashning ijtimoiy va psixologik determinantlariga bag'ishlangan. Tadqiqotda parasportchilarning ijtimoiy integratsiyasi, psixologik barqarorligi va motivatsiyasiga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilinadi. O'smir parasportchilarning o'ziga xos ehtiyojlari, ularning jamiyatdagi o'rni va muvaffaqiyatga erishishdagi psixologik to'siqlar ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari parasportchilarni qo'llab-quvvatlashda samarali strategiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.*

***Kalit so'zlar**: Parasport, o'smirlar, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, psixologik determinantlar, motivatsiya, ijtimoiy integratsiya.*

***Аннотация**: Статья посвящена изучению социальных и психологических детерминант поддержки параспортсменов подросткового возраста. В работе анализируются факторы, влияющие на социальную интеграцию, психологическую устойчивость и мотивацию параспортсменов. Рассматриваются специфические потребности подростков-параспортсменов, их место в обществе и психологические барьеры на пути к успеху. Результаты исследования способствуют разработке эффективных стратегий поддержки параспортсменов.*

***Ключевые слова**: Параспорт, подростки, социальная поддержка, психологические детерминанты, мотивация, социальная интеграция.*

***Abstract**: The article is dedicated to exploring the social and psychological determinants of supporting adolescent para-athletes. The study analyzes factors influencing the social integration, psychological resilience, and motivation of para-athletes. It examines the specific needs of adolescent para-athletes, their role in society, and the psychological barriers to achieving success. The research findings contribute to the development of effective strategies for supporting para-athletes.*

***Keywords**: Para-sport, adolescents, social support, psychological determinants, motivation, social integration.*

Kirish: O'zbekiston Respublikasida nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari va imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. So'nggi yillarda davlat tomonidan ushbu sohada qabul qilingan qonunlar va dasturlar nafaqat nogironlarning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlash, balki ularning faol hayot tarzi va ijtimoiy integratsiyasini ta'minlashga qaratilgan.

Xususan, parasport sohasi ushbu islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Parasport o'smir yoshidagi sportchilar uchun nafaqat jismoniy faollikni ta'minlovchi platforma, balki ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish, psixologik barqarorlikni mustahkamlash va jamiyatda faol ishtirok etish imkonini beruvchi muhim vosita hisoblanadi.O'smirlik davri inson hayotidagi eng muhim va nozik bosqichlardan biridir. Bu yoshda shaxs o'zini anglash, o'z o'rnini topish va kelajakdagi maqsadlarini belgilash jarayonidan o'tadi. Nogironligi bo'lgan o'smirlar uchun esa bu jarayon yanada murakkablashadi, chunki ular nafaqat yoshga xos psixologik va ijtimoiy muammolarga duch kelishadi, balki jismoniy cheklovlar va jamiyatning stereotipli qarashlari kabi qo'shimcha to'siqlarga ham ro'para bo'lishadi. Shu sababli, o'smir parasportchilarni ijtimoiy va psixologik jihatdan qo'llab-quvvatlash masalasi nafaqat ularning sportdagi muvaffaqiyatlari, balki umumiy hayot sifati va psixologik farovonligi uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Ushbu maqola o'smir yoshidagi parasportchilarning muvaffaqiyatiga ta'sir etuvchi ijtimoiy va psixologik omillarni atroflicha o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda quyidagi asosiy masalalar ko'rib chiqiladi: o'smir parasportchilarning psixologik ehtiyojlari, ijtimoiy muhitning ularning motivatsiyasi va o'ziga bo'lgan ishonchiga ta'siri, shuningdek, jamiyatdagi stereotiplar va ijtimoiy

to‘siqlarni bartaraf etish yo‘llari. Maqolaning maqsadi – ushbu omillarni tahlil qilish orqali parasportchilarni qo‘llab-quvvatlashning samarali strategiyalarini ishlab chiqishga hissa qo‘shish va ularning jamiyatdagi faol ishtirokini yanada oshirishga xizmat qilishdir. Tadqiqot jarayonida o‘smir parasportchilarning o‘ziga xos ehtiyojlari, ularning ijtimoiy integratsiyasi va psixologik barqarorligini ta’minlashda oila, murabbiylar, tengdoshlar va jamiyatning roli alohida e’tibor bilan o‘rganiladi.

Parasport sohasi so‘nggi o‘n yilliklarda jahon miqyosida sezilarli darajada rivojlanib, nogironligi bo‘lgan shaxslarning jismoniy faolligi va ijtimoiy integratsiyasini ta’minlashda muhim vosita sifatida e’tirof etilmoqda. O‘zbekistonda ham ushbu yo‘nalishda sezilarli yutuqlarga erishilmoqda, ammo o‘smir yoshidagi parasportchilarni qo‘llab-quvvatlashning ijtimoiy va psixologik jihatlari hali to‘liq o‘rganilmagan. Ushbu bo‘limda mavzu bo‘yicha mavjud ilmiy adabiyotlar tahlil qilinadi va tadqiqotning asosiy yo‘nalishlari aniqlanadi.

Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashning ahamiyati. Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash parasportchilarning, xususan, o‘smirlarning sport faoliyatida muvaffaqiyat qozonishida muhim rol o‘ynaydi. Xalqaro tadqiqotlarda (Smith & Thomas, 2020; Jones et al., 2018) ijtimoiy muhit, oila, murabbiylar va tengdoshlarning qo‘llab-quvvatlashi sportchilarning motivatsiyasi va psixologik barqarorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi ta’kidlanadi. O‘zbekistonda o‘tkazilgan dastlabki tadqiqotlar (Aliyev, 2022) shuni ko‘rsatadiki, nogironligi bo‘lgan o‘smirlar ko‘pincha ijtimoiy stereotiplar va infratuzilma cheklovlari tufayli qo‘shimcha to‘siqlarga duch kelishadi. Bu esa ularning sport bilan shug‘ullanishiga va jamiyatda faol ishtirok etishiga to‘sqinlik qiladi.

Psixologik determinantlar.O‘smirlik davri psixologik jihatdan nozik bosqich bo‘lib, bu davrda shaxsning o‘ziga bo‘lgan ishonchi, o‘z-o‘zini hurmat qilishi va motivatsiyasi shakllanadi. Bandura (1997) o‘zining "o‘z-o‘zini samaradorlik" nazariyasida muvaffaqiyatga erishishda ichki ishonch va tashqi qo‘llab-quvvatlashning muhimligini ta’kidlaydi. Parasportchilar uchun bu omillar yanada muhim ahamiyat kasb etadi, chunki ular jismoniy cheklovlar va ijtimoiy stigmalarga qarshi kurashishlari kerak. Martin va Wheeler (2019) tadqiqotlarida parasportchilarning psixologik barqarorligi va motivatsiyasiga ta’sir etuvchi omillar sifatida stressni boshqarish, maqsad qo‘yish va ijobiy ijtimoiy muhitni ta’minlash muhimligi ko‘rsatilgan. O‘zbekiston kontekstida bunday tadqiqotlar hali cheklangan bo‘lib, bu sohada chuqur tahlil zarurligini ko‘rsatadi.

O‘smir parasportchilarning o‘ziga xos ehtiyojlari. O‘smir yoshidagi parasportchilarning psixologik va ijtimoiy ehtiyojlari katta yoshdagi sportchilardan farq qiladi. Ular nafaqat sportda muvaffaqiyat qozonishga intilishadi, balki tengdoshlari orasida qabul qilinish, o‘zlarini ifoda etish va mustaqillikka erishish kabi masalalarga ham e’tibor berishadi (Harter, 2012). O‘zbekistonda o‘tkazilgan so‘rovlar (Rahmonova, 2023) shuni ko‘rsatadiki, o‘smir parasportchilar ko‘pincha o‘zlarini jamiyatda "boshqacha" sifatida his qilishadi, bu esa ularning psixologik holatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, murabbiylar va oilaning faol ishtiroki ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishda muhim omil sifatida qayd etilgan.

Mavjud bo‘shliqlar va tadqiqotning dolzarbligi. Hozirgi kunda xalqaro miqyosda parasportchilarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha ko‘plab tadqiqotlar mavjud bo‘lsa-da, O‘zbekiston sharoitida, xususan, o‘smir yoshidagi parasportchilarga qaratilgan ilmiy ishlar soni cheklangan. Mavjud adabiyotlar asosan umumiy nogironlik masalalariga yoki kattalar parasportchilariga qaratilgan bo‘lib, o‘smirlarning o‘ziga xos psixologik va ijtimoiy ehtiyojlari yetarlicha o‘rganilmagan. Ushbu tadqiqot ushbu bo‘shliqni to‘ldirishga qaratilgan bo‘lib, O‘zbekiston kontekstida o‘smir parasportchilarni qo‘llab-quvvatlashning samarali strategiyalarini ishlab chiqishga xizmat qiladi. Tadqiqotda ijtimoiy va psixologik omillarni tahlil qilish orqali ularning sportdagi muvaffaqiyati va jamiyatdagi faol ishtirokiga ta’siri aniqlanadi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot o‘smir yoshidagi parasportchilarni qo‘llab-quvvatlashning ijtimoiy va psixologik determinantlarini o‘rganishga bag‘ishlandi. Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, o‘smir parasportchilarning sportdagi muvaffaqiyati va ijtimoiy integratsiyasi nafaqat ularning jismoniy qobiliyatlariga, balki ijtimoiy muhit, oila, murabbiylar va tengdoshlarning qo‘llab-quvvatlashiga ham bog‘liq. O‘smirlik davri psixologik jihatdan nozik bosqich bo‘lib, nogironligi bo‘lgan yoshlar bu

davrda qo‘shimcha ijtimoiy va psixologik to‘siqlarga duch kelishadi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, ijobiy ijtimoiy muhit, motivatsion dasturlar va psixologik yordam o‘smir parasportchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishda va ularning jamiyatdagi faol ishtirokini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

Tahlillar natijasida quyidagi asosiy xulosalar qilingan.

Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashning roli. Oila, murabbiylar va tengdoshlarning faol ishtiroki o‘smir parasportchilarning motivatsiyasini oshiradi va ijtimoiy stigmalarni bartaraf etishga yordam beradi.

Psixologik omillar. O‘z-o‘zini samaradorlik hissi, stressni boshqarish va maqsad qo‘yish kabi psixologik determinantlar sportchilarning muvaffaqiyatida muhim o‘rin tutadi.

Infratuzilma va imkoniyatlar. O‘zbekistonda parasportchilar uchun infratuzilma va maxsus dasturlarning rivojlanishi ijobiy natijalar bermoqda, ammo o‘smirlarning o‘ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan psixologik va ijtimoiy yordam dasturlari hali yetarli emas.

Jamiyatdagi stereotiplar. Ijtimoiy stereotiplar va nogironlikka nisbatan noto‘g‘ri qarashlar o‘smir parasportchilarning o‘zlarini jamiyatda to‘laqonli a’zo sifatida his qilishlariga to‘sqinlik qilmoqda.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Aliyev, A. *(2022).* O‘zbekistonda nogironligi bo‘lgan shaxslarning ijtimoiy integratsiyasi: muammolar va yechimlar. *Tashkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.*
2. *Bandura,* A. (1997*).* Self-efficacy: The exercise of control. *New York: Freeman.*
3. *Harter, S. (2012).* The construction of the self: Developmental and sociocultural foundations (2nd ed.). New York: Guilford Press.
4. Jones, M., Dunn, J., & Holt, N. (2018). Social support and psychological resilience in young athletes with disabilities. Journal of Sport Psychology, *40(3), 215–223.*
5. Martin, J. J., & Wheeler, G. (2019*).* Psychological factors in para-sport: Motivation and resilience. Adapted Physical Activity Quarterly, *36(1), 12–28.*
6. Rahmonova, Z. *(2023).* O‘zbekistonda parasportning rivojlanish tendensiyalari va psixologik omillar. O‘zbekiston sport ilmiy jurnali, *15(2), 45–52.*
7. Smith, B., & Thomas, N. (*2020).* Social inclusion through para-sport: Opportunities and barriers. International Journal of Disability, Development and Education, *67(4), 345–359.*

MUNDARIJA:

Qurbonov G'ulomjon G'afurovich Ochilboyeva Maftuna Dilshod qizi	*Matematik ta'limda differensial yondashuv tushunchasi va uning shakllanishining hozirgi holati*	**6**
Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi Husanboyeva Xurshidabonu Muhammadamin qizi	*Axborot texnologiyalarining chet tilini o'qitish metodikasidagi o'rni va ahamiyati*	**10**
Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi	*Kollaborativ o'qitish texnologiyasi "boshlang'ich ta'lim pedagogikasi" faniga tatbiq etish imkoniyati*	**13**
Alimdjanova Dilbar Negmatovna	*Jamoat salomatligini fanini o'qitishda mualliflik pedagogik texnologiyalari*	**18**
Raximova Nasiba Nuriddinovna	*O'smirlarda agressiya muammosini o'rganishning nazariy-metodologik asoslari*	**22**
Bozorova Nazokat Mamasoatovna	*Tarixiy podkastlar va videobloglar o'quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish shakli sifatida*	**26**
To'rayeva Dilovar Naimovna	*Kichik yoshdagi o'quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari*	**30**
Bobomurodova Mahzuna Ortiq qizi	*Gidronimlarda geografik va tarixiy omillarning aks etishi*	**33**
Giyasova Zuxra Raxmatullayevna	*Gaz molekulalarining tezliklar bo'yicha taqsimoti: desmos yordamida raqamli vizualizatsiya va didaktik imkoniyatlar*	**36**
Bekimbetova Gulnaz Nabatovna	*Methodology for using educational materials on natural resources in theoretical classes*	**43**
Narmuradova Rayhon Uktamovna	*Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini psixologik tahlilga o'rgatishning ahamiyati*	**48**
Itolmasova Nafisa Furqatovna	*Kasbiy qobiliyat tushunchasi va uning psixologik asoslari*	**51**
Yunusova Sohiba Abdulmamidovna Raxmataliyeva Marjona Xurshidjon qizi	*Jarayonlarni boshqarishda rejiniring va kaizen uslublari asosida samaradorlikni oshirish*	**54**
Narmuradova Rayhon Uktamovna	*Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi*	**57**
Ismatova Kamola Azizjon qizi	*Bola psixik taraqqiyotida oilaning ahamiyati*	**60**
Очилова Мехрубон Суратовна	*Значение курсов повышения квалификации учителей цифровой грамотности и применению образовательных платформ на уроках географии*	**64**
Sirojov Otajon Orifjonovich	*Talabalarning o'quv faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilishning integrativ mexanizmlarini takomillashtirish*	**69**
Islomov Nurtoy Nomoz o'g'li	*Talabalarda atamalar bilan ishlash ko'nikmalarini takomillashtirish*	**76**

Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	*Ingliz tili o'qitishda o'quvchilarning kognitiv kompetensiyani rivojlantirish metodlari tahlili*	**80**
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	*Maktabdan tashqari ta'lim strategiyalari: istiqbolli yo'nalishlar, strategik rejalashtirish va amaliy tadqiqotlar*	**84**
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	*Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ta'lim jarayonidagi o'rni*	**88**
Odamova O'g'iljon Kenjayevna	*Ta'lim muassasalarida psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda ertak terapiyasining o'rni*	**91**
Shikarov Tolib Tavakalovich	*Raqamli pedagogikada adaptiv ta'lim texnologiyalari: talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va o'quv samaradorligini oshirish*	**95**
Raximov Azizbek Normurodovich	*Jadid munavvarlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mohiyati*	**99**
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi	*Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili*	**104**
Xolmirzayeva Shahnoza Majidovna	*Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqillik va ijodiy tashabbusni rivojlantirishning pedagogik asoslari*	**108**
Tangirov Farxodjon Mamatyakubovich	*Loyihaga asoslangan faoliyatning o'quvchilar meta-fan kompetensiyalari va texnologik madaniyatini rivojlantirishga ta'siri*	**112**
Rasulov Rustambek Odilovich Xoshimov Mirjalol Murodjon o'g'li	*Xalqaro aloqa: mohiyati, rivojlanishi, va zamonaviy tendensiyalar*	**119**
Baratova Nozima Xidirova Gavhar Rustamovna	*Raqamli texnologiyalar asosida barqaror turizmni rivojlantirish istiqbollari*	**123**
Urazaliyeva Dilraboxon Nishonboyevna	*O'smirlarda suisid xavfining bio-psixo-fiziologik mexanizmlari: masofaviy psixogen ta'sir sharoitida tibbiy-psixologik yondashuv*	**129**
Kurbonov Munis Ro'zmetova Muhabbat	*Ta'lim jarayonida pedagogik yondashuv axborotlashtirishning ahamiyati*	**137**
Farmonova Dildora Sobirovna	*Nogiron bolalarning jamiyatga moslashuvidagi to'siqlar*	**140**
Axmadova Gulbashakar Azizbekovna	*Erta bolalikda emotsional befarqlikning oqibatlari*	**143**
Tojiboyev Ziyodilla A'zamjon o'g'li	*Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari*	**147**
Umaraliyeva Hilola Fazliddin qizi	*Talabalarning kommunikativ kompotentligi guruhiy o'zaro ta'sir samaradorligining prediktori sifatida*	**149**
Kozieva Ikbol Komilzhonovna	*Onomastics funktions*	**153**
Ismatova Dilafruz To'ymuratovna	*Zamonaviy jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi: an'anaviy modeldan individualistik modelga o'tish jarayoni*	**156**
Ziyadilloyeva Malikabonu Abdulloyevna	*Approaches to studying individual soldier performance and group interaction in the armed forces*	**160**

Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	*O'smirlik davrida kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-muhit omillari va ularning shaxs kamolotidagi ahamiyati*	**164**
Hamroyev Jasur Umedovich	*Oliy ta'lim muassasalarida sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalarning innovatsion tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari*	**169**
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	*Social and psychological factors in the development of positive behavior in adolescents*	**173**
Rustamov Shavkat Shuxratovich	*Pedagogical and psychological approaches to developing students' innovative competence*	**177**
Назаров Акмал Мардонович	*Психологические факторы развития креативного мышления и инновационного подхода у студентов*	**180**
Ганджиев Феруз Фуркатович	*Проявления агрессии среди подростков в социальных сетях и их психологические последствия*	**184**
Дехконбоев Шохжахон Ойбекович	*Методы и подходы судебно-психологической экспертизы при оценке эмоционального состояния личности*	**189**
Zoirov Abduqodir Askarovich	*Talabalarda diqqat sifatlari rivojlanishining psixologik determinantlari*	**193**
Xolmo'minova Yasmina Ma'murjon qizi	*Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta'lim dasturlarining samaradorligi*	**197**
Khusanova Gulasal Shuhratjon kizi, Fozilova Shakhzoda Aslam kizi	*Comparison of the effectiveness of online and offline learning*	**200**
Raximova Moxinora Xoshimjanovna Ibrohimova Feruzabonu Ilyosbek qizi	*Rivojlangan xorijiy mamlakatlar ta'limi taraqqiyotining ayrim masalalari*	**203**
Шарипова Умида Шавкат кизи	*Факторы и проблемы исследования гендера в социолингвистике*	**206**
Тагирова Муштарий Махсудовна	*Своеобразные черты литературных и публицистических трудов джадидов*	**209**
Narziyeva Husnora	*Norasmiy savdoning shahar iqtisodidagi o'rni*	**212**
Xomidova Mahliyo Akobir qizi	*Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar, ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari*	**216**
To'raqulova Nargiza Ali qizi	*Yozuvning vujuga kelishi va tilshunoslikdagi ahamiyati*	**219**
Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.	*Para sportchilarni qo'llab quvvatlashning ijtimoiy psixologik determinatlari (o'smir yoshidagi parasportchilar misolida).*	**222**
Diyorbek Abrayev Mamarajab ogli	*Translation of culturally-bound words from english into uzbek: challenges and strategies*	**225**
Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi	*O'zbek xalq og'zaki ijodi va uni maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional intellektini rivojlantirishda qo'llashning psixologik asoslari*	**228**

Rahmatova Nasiba Sobirovna	*Gender psixologiyasida jinsiy farqlanish muammolarini tahlil qilishda erkaklar va ayollarning rollari*	***231***
Ro‘ziyev Ulug‘bek Muzzafarovich	*O‘smirlardagi emotsional zo’’riqishlar va ularni kelib chiqish sabablari*	***238***
Mirzayeva Dilshoda Ikromjonova Sayfidinova Aziza Tolibovna	*O‘zbek va ingliz leksikasida nabotot obrazlarining metaforik talqini*	***242***
Qodirova Dilnoza Murtazoyevna	*Talabalarda professional identifikatsiya jarayonining psixologik determinantalari*	***244***
Tajibayev Shohruh Maqsudovich	*The influence of psychological characteristics on guides’ communicative skills and their professional significance*	***251***
Sharopov Suxrob Shodi o’g’li	*O‘smirlarda refleksiv xususiyatlar va tanqidiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik*	***256***

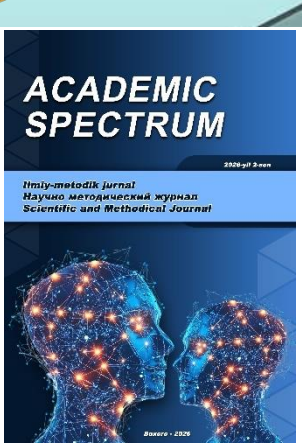

“ACADEMIC SPECTRUM”
ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

- ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: https://fanistiqbollari.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro
2026. № 2-Son.